

ВИМІРЮВАННЯ ОСВІТНІХ ВТРАТ ЗАСОБАМИ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Шпарик Оксана,

кандидат педагогічних наук, старший дослідник,
старший науковий співробітник, відділ порівняльної педагогіки,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна

✉ shparyk.o@gmail.com

Глушко Оксана,

кандидат педагогічних наук,
науковий співробітник, відділ порівняльної педагогіки,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна

✉ glushko.oks74@gmail.com

Термін «навчальні втрати» позначає зниження рівня знань або навичок, пов'язане з прогалинами або перервами у формальній освіті. До пандемії Covid-19 під навчальними втратами розуміли те, що стосувалося перерв у формальному навчанні, таких, як літні канікули, страйки вчителів, відсів учнів або перерви, спричинені стихійними лихами та кризами. Останнім часом термін «навчальні втрати» почали використовуватися для позначення зниження рівня знань і навичок через перебої в навчанні, спричинені по всьому світу пандемією Covid-19, а в Україні — війною з Росією.

Вимірювання втрат у навчанні може бути використане для розуміння прогалин в освіті та визначення потреб учнів з метою адаптації можливостей для корекції навчання. Це може бути життєво важливим, оскільки учні, які відстають у навчанні через перерви, з більшою ймовірністю кинуть школу після повернення до неї. Дослідження показали, що учні можуть зіткнутися з проблемами впродовж усього життя, якщо після переривання навчання не застосовувати стратегії повторного зарахування, які вимірюють і пом'якшують рівень втрат у навчанні. Розуміння втрат у навчанні є важливим кроком на шляху до вжиття заходів щодо пом'якшення наслідків та планів відновлення навчання.

Технологічні інструменти пропонують перспективний шлях для вимірювання навчальних втрат. Нижче представлено найбільш перспективні та ефективні підходи до вимірювання втрат у навчанні за допомогою технологій.

Комп'ютерно-адаптивне тестування. Комп'ютерно-адаптивне тестування здебільшого використовується за допомогою комп'ютерів або ноутбуків. Воно ґрунтується на полегшених тестах, які збирають дані про учнів відповідно до їхніх очікуваних навичок або рівнів знань. Ці тести використовують адаптивні технології, які підлаштовуються під індивідуальні здібності чи рівень знань учня. Наприклад, якщо тестований відповідає на питання правильно, адаптивний тест зробить наступне питання складнішим; і навпаки, якщо відповідь на питання неправильна, наступне питання буде легшим.

Цей підхід також використовується в деяких інтелектуальних системах навчання, таких, як ALEKS, яка використовує дані тестування, для надання консультацій та академічної підтримки учням відповідно до їхніх потреб. Зокрема, в дослідженні, проведеному в США, система репетиторства ALEKS покращила успішність старшокласників з алгебри на 38,3% (Adam et al., 2021). Важливо, що ці тести також часто використовуються для точного вимірювання рівня здібностей і знань на основі стандартизованої шкали.

Переваги: 1) економія часу для учасників тестування, що може підвищити якість зібраних даних і зменшити час, необхідний для проведення оцінювання; 2) значний потенціал для учнів з особливими потребами, оскільки ці тести можуть виявляти закономірності та пристосовуватися для безпосереднього оцінювання особливих потреб та обмежених можливостей.

Недоліки: 1) значні витрати, пов'язані з розробкою комп'ютерно-адаптивного тестування, оскільки для отримання достовірних результатів зазвичай необхідна велика база даних запитань і комп'ютерні алгоритми; 2) використання комп'ютерів для оцінювання освітніх рівнів може вплинути на якість зібраних даних, оскільки різні рівні цифрової грамотності можуть вплинути на здатність учнів вводити потрібні відповіді.

Порівняльне оцінювання з технічною підтримкою. Порівняльне оцінювання з технічною підтримкою використовує технологію для створення шкал вимірювання, які можна порівнювати та використовувати для ілюстрації відносної якості освітніх рівнів учнів. Цей підхід ґрунтується на наданні особам, які приймають рішення, можливості порівнювати окремі роботи для оцінювання якості освіти та прогресу. Цей підхід може бути використаний для вимірювання втрат у навчанні шляхом

- порівняння результатів оцінювання навчання та представлення ширшого розподілу прогресу та досягнень;
- стандартизації результатів учнів шляхом представлення того, як вони порівнюються з іншими учнями, у тому числі на національному рівні.

Такі організації, як No More Marking 5 у Великій Британії, розробляють інструменти порівняльного оцінювання, використовуючи програмне забезпечення, яке дає змогу вчителям або органам управління порівнювати навчальні втрати, досягнення та загальні результати оцінювання учнів.

Переваги: порівняльне оцінювання можна використовувати з відкритими завданнями та запитаннями, які можуть ефективно застосовуватися для оцінювання навчальних досягнень у певних контекстах.

Недоліки: для виставлення балів за результатами оцінювання часто потрібно використовувати «рубрики оцінювання», яка складається з низки критеріїв або категорій, які можна використовувати для вимірювання компетентності або прогресу. Часто виникають проблеми з валідністю, оскільки буває складно сформулювати всі необхідні критерії до проведення аналізу або вивчення попередніх результатів.

Важливо зазначити, що підходи до вимірювання втрат у навчанні за допомогою технологій, як правило, ґрунтуються на використанні стандартизованого оцінювання та профілів учнів, водночас останнім часом з'являються нові практики, що базуються на застосуванні технологій для оцифрування таких підходів. Ці підходи були розробле-

ні та впроваджені переважно в країнах з високим рівнем доходу. Вибір відповідного підходу для певної освітньої потреби, питання чи проблеми часто залежить від цілей (наприклад, розуміння втрат у навчанні на регіональному, національному чи міжнародному рівнях з певної теми тощо).

Для вимірювання освітніх втрат часто використовуються цифрові платформи. Однією з таких платформ для тестування учнів є ТАО — потужна комплексна система оцінювання, яка допомагає освітянам залучати учнів та підвищувати якість стандартів тестування. Система ТАО забезпечує відкриту архітектуру для розробки та проведення комп'ютерних тестів, яка може задовольнити весь спектр потреб в оцінюванні. Вона надає всім учасникам усього процесу комп'ютерного оцінювання комплексний набір функціональних можливостей, що дозволяє створювати, управляти та проводити електронне оцінювання. Платформа ТАО розроблена дослідницьким підрозділом EMACS Люксембурзького університету та відділом SSI Центру суспільних досліджень Анрі Тюдора.

Під час будь-якого оцінювання важливо враховувати індивідуальні особливості учня та його навчальний прогрес. Водночас викладачам іноді важко індивідуалізувати оцінювання, використовуючи традиційні інструменти тестування. Використовуючи сучасні засоби цифрових технологій для оцінювання, вчителі мають можливість адаптувати традиційне оцінювання, зробити його змістовним і ефективним для кожного учня, а відтак подолати проблеми втрати навчання.

Використані джерела

Adam, T., Chuang, R., & Haßler, B. (2021). Structured Pedagogy and EdTech. EdTech Hub. <https://doi.org/10.5281/zenodo.4460344>

Wys, N., & Myers, C. (2022). Understanding the Potential of Using EdTech to Measure and Mitigate Learning Losses (Helpdesk Response No. 46). EdTech Hub. <https://doi.org/10.53832/edtechhub.0110>

ОСВІТНІ ВТРАТИ У НАВЧАННІ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ: МЕХАНІЗМИ ПОДОЛАННЯ

Яценко Таміла,

доктор педагогічних наук,
старший науковий співробітник,
головний науковий співробітник
відділу навчання української мови та літератури,
Інституту педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна

 tamilakod@ukr.net

В умовах повномасштабної російсько-української війни актуальною в сучасній шкільній освіті, зокрема й літературній, є проблема подолання освітніх втрат і вироблення механізмів їх подолання для забезпечення здобуття якісної літе-